

Sammenfatning af diskussion på møde den 23. juni 2011 om 'Energiperspektivplan for 50 % vedvarende energi i Region Midtjylland i 2025'

Diskussionen er sammenfattet i temaer og følger her uden nogen form for rangordning. VE står for 'vedvarende energi'.

Realisering af aktiviteter i kommunerne

Lars Bo Jensen, Randers Kommune, blev anmodet om at kommentere det forhold, at kommunerne i nogle situationer trækker sig i forhold til gennemførelse af projekter – fx nye vindmølleområder – når der opstår modstand hos lokale borgere. Lars Bo Jensen oplyste med baggrund i erfaringer fra Randers, at der i de enkelte projekter altid kan opstå ændringer eller forsinkelser, men at dette ikke ændrer på det store billede, nemlig at over tid bliver et stort antal af projekterne gennemført. Selvom den demokratiske proces kan medføre forsinkelser, så er det vigtigt at sikre en inddragelse af borgerne således at udviklingen sker på bredt og solidt grundlag.

Fremtiden for de små varmekværker og kraftvarmekværker

Det blev fremført, at de små kværker er presset økonomisk og personalemæssigt. Dette kan tale for at sammenlægge flere af de små kværker med større kværker og evt. transportere varmt vand fra de større kværker til de mindre. Dette kan skabe bedre økonomi i de små kværker. Samtidig kan de små kværker på grund af færre personalemæssige ressourcer ofte vanskeligt overkomme eksempelvis at byde ind i el-markedet. Det er ganske enkelt vanskeligt for en enkelt person at overkomme en sådan opgave professionelt.

Men set fra den anden side blev det også fremført fra salen, at det af hensyn til de lokale samfund er vigtigt at opretholde en decentral struktur, således at den lokale energiforsyning også er lokalt styret. Decentralisering er også vigtigt af hensyn til den lokale beskæftigelse.

Central kontra decentral er dog ikke et enten-eller, idet der kan være central varmereproduktion og decentral distribution.

Samarbejde på tværs af kommunegrænser – hvor er der behov for samarbejde og hvem skal arbejde sammen?

Per Alex Sørensen havde i sin afsluttende *slide* stillet ovennævnte spørgsmål.

I forlængelse af ovenstående spørgsmål blev der peget på vigtigheden af at kunne samarbejde på tværs af kommunerne. Der kan i fremtiden blive behov for eksempelvis at transportere fjernvarme over længere afstande. Eksempler herpå er 'båndet' i Østjylland fra Aarhus og sydover mod Horsens og videre. Et andet eksempel er samarbejde om geotermisk varme i Viborg og Skive.

Se også nedenfor under afsnittet 'Transport'.

Er 100 % VE for uambitiøst?

Per Alex Sørensen havde i sin afsluttende *slide* stillet ovennævnte spørgsmål.

Det blev fra salen påpeget, at der kan være tale om et dilemma for regionen. På den ene side har regionen gode muligheder for på længere sigt at producere mere end 100 % VE og dermed kunne eksportere og have en indtjening på en overskydende energiproduktion. Problemet kan imidlertid ligge i, at det bliver regionens borgere, der skal bære miljøgenerne ved den overskydende produktion, mens det ikke er givet at det er regionens borgere der nødvendigvis vil komme til at eje alle energiproduktionsanlæggene. En forudsætning for at en overproduktion vil være fordelagtig for regionen samlet set er, at overproduktionen afspejler sig i regionale/lokale arbejdsplader og regional/lokal indtjening.

Anvendelse af biomasse til opvarmning?

Per Alex Sørensen havde i sin afsluttende *slide* stillet ovennævnte spørgsmål.

Det blev her anført, at biomasse i fremtiden kan eller vil blive en begrænset og dermed dyr ressource. Der skal derfor spares på denne ressource. Dette kan gøres ved at gøre det mere fordelagtigt at fokusere på anvendelse af vindenergi til drift af fx varmepumper og ved at gøre elforbruget mere fleksibelt. Det er vigtigt med den rigtige incitamentsstruktur for at udnytte ressourcerne på den bedst mulige måde.

Hvor stor en del af fødevarerearealet må anvendes til energiafgrøder?

Per Alex Sørensen havde i sin afsluttende *slide* stillet ovennævnte spørgsmål.

Det blev nævnt, at der i fremtiden som følge af klimaændringer og deraf følgende pres på den globale fødevarereproduktion kan komme politisk fastlagte regler om at landbrugsarealer kun må anvendes til fødevarereproduktion. Biomasse vil under alle omstændigheder kunne gå hen og blive en meget dyr ressource, hvis den alternative produktionsmulighed er fødevarer, som i fremtiden vil blive efterspurgt at et stort, globalt marked.

Flere i salen fandt, at biomasse på langt sigt ikke kan udgøre løsningen på energiproblemet. Den power point, der blev vist om regionens energiresourcer, viser, at maksimalt ca. en tredjedel af regionens bruttoenergiforbrug kan komme fra regionens egen biomasse. Der bør derfor primært fokuseres på andre teknologier og muligheder af hensyn til fremtidens behov for fødevarereproduktion. Man bør derfor primært gå efter kun at udnytte restprodukter fra fødevarereproduktionen og så til gengæld være meget ambitiøse på andre teknologiske muligheder.

Der blev peget på, at der i Danmark for kun ganske få år siden havde 50.000 ha randarealer (udtagne landbrugsarealer). Der opstår således over tid en række paradokser. Det er i nogle sammenhænge ikke god politik at dyrke energiafgrøder på arealer, der kan anvendes til fødevarereproduktion, men i andre sammenhænge kan man uden problemer udtage store arealer af fødevarereproduktionen med henvisning til andre hensyn.

Det blev anført, at man også bør overveje om den danske fødevarereproduktion nødvendigvis altid skal ses i en global sammenhæng. I Danmark har vi aktuelt en overproduktion af fødevarer og et underskud af vedvarende energiresourcer. Danmarks behov for produktion kan i fremtiden derfor i højere grad skulle rettes mod energiproduktion end mod en altdominerende fødevarereproduktion.

Hvad er realistiske besparelsesmål i 2025?

Per Alex Sørensen havde i sin afsluttende *slide* stillet ovennævnte spørgsmål.

Det blev påpeget at det allerede nu kræver store anstrengelser med hensyn til energibesparelser, hvis blot det eksisterende energiforbrug skal holdes i ave. Det er ikke længere tilstrækkeligt at fokusere på udskiftning til fx lavenergi pærer og køleskabe – det er allerede gjort. Fremover skal der mere til, hvis det virkelig skal gøre en forskel.

Det blev påpeget at energiselskaberne i dag allerede er pålagt at gennemføre besparelser – også ude hos forbrugerne. Der sker således allerede nu meget. Der hvor der kan være behov for en særlig indsats, kan imidlertid være en bedre uddannelse af håndværkerne, som ikke altid er ajour med den nyeste viden.

Det blev ligeledes påpeget, at man ikke bør overse industrien og produktionserhvervene. Der er store potentialer for besparelser her og samtidig er der tale om aktører, som i mange tilfælde har midlerne til at gennemføre de nødvendige investeringer.

Med hensyn til den kommende energiperspektivplan og besparelser bør man holde for øje, at indsatsen ikke bliver for 'kampagne-agtig'. Der har allerede været meget af den slags. Det er derfor også vigtigt (eller vigtigere) at sikre opbakning på Christiansborg til at skabe de rette rammer og den rette opbakning for at kunne gennemføre de nødvendige besparelser.

Jacob Isøe Klærke kunne hertil tilføje, at energiperspektivplanen også vil se på de barrierer, der i øjeblikket kan være til hinder for at gennemføre de tiltag, som stort set alle efterspørger.

Fjernvarme og tilslutning af nye fjernvarmebrugere

Med henvisning til power pointen om regionens energiressourcer, hvor der blandt andet er peget på muligheden af at udvide fjernvarmeforsyningen med henblik på en mere effektiv energiforsyning, blev der peget på, at det ikke er nogen nem opgave for kommunerne at få ikke-tilsluttede varmeforbrugere – fx ejere af nuværende elopvarmede boliger – til at tilslutte sig til fjernvarmen. Som et konkret eksempel herpå blev nævnt, at selv i et nuværende fjernvarmeområde, som aktuelt er Danmarks 5. billigste, vil kun de færreste ikke-tilsluttede i det nuværende fjernvarmeområde tilslutte sig, fordi de allerede har investeret i brændeovne, solceller og tilsvarende 'private' investeringer.

Transport og biogas

Der blev opfordret til at regionen i forbindelse med energiperspektivplanen også tager temaet *transport* op. For eksempel vil der i fremtiden blive en klar kobling mellem elproduktion fra vindmøller og driften af et forventeligt stort antal elbiler.

Der er behov for koordinering med henblik på optimal produktion og udnyttelse af biogas.

Der blev tilsvarende peget på sammenhængen mellem transport og udbygning med biogas. Der er her et behov for samarbejde på tværs af kommunerne herom. Biogas i transport kræver et forholdsvis stort volumen på transportsiden, før det bliver økonomisk bæredygtigt.

Vindmøller

Der blev gjort opmærksom på, at det kan virke paradoksalt, at kommunerne bliver opfordret til at arbejde for en meget kraftig udbygning af vindmøllerne, men i nogle tilfælde er el-nettet ikke forberedt for at kunne tilslutte møllerne.

Solceller

Regionen blev også opfordret til at se på området *solceller*. Området er noget uhåndterbart for kommunerne. Der er aktuelt mange underlødige producenter af solceller og der savnes en kortlægning af branchen.

Samspil med anden planlægning

Det blev anført, at der er en risiko for at energiperspektivplanen kan gå hen og blive for teknisk. Der fremkom derfor en opfordring til også at se på synergieffekter i forhold til andre områder – fx sammenhængen til nitratfølsomme områder, drikkevandsområder, sundhedsområdet etc.

Omkostninger og effektivitet

Der blev opfordret til, at planen også forholder sig til spørgsmålet om omkostningerne til og effektiviteten af de forskellige handlemuligheder. Der er i dagens oplæg blandt andet peget på brug af biomasse, men også på bedre fjernvarmeplanlægning – men hvad er forholdet mellem indsatsen og udbyttet på de forskellige foreslåede initiativer og handlemuligheder? Perspektivplanen bør også forholde sig til, hvor man – kommunerne og andre – får mest for pengene.

Den fremadrettede proces

Der blev spurgt til om der i dag eksisterer et fælles forum for kommunerne med hensyn til arbejdet med energi. Der mangler et forum for kommunerne, hvor man kan tage aktuelle problemstillinger op og etablere de rigtige samarbejder på tværs af kommunegrænser og på tværs af organisationer.

Regionens rolle i den fremadrettede proces

Der kom flere opfordringer til, at regionen fremadrettet i højere grad påtager sig at hjælpe processen omkring energiregnskaber, handleplaner og konkrete handlinger på vej. Jacob Isøe Klærke bemærkede, at regionen ikke har nogen formel ret til at koordinere et sådan arbejde, men at regionen naturligvis vil se på mulighederne, hvis der kommer en opfordring hertil fra kommunerne. Under alle omstændigheder vil regionen – afhængig af de resultater som energiperspektivplanen viser – komme med et bud på, hvorledes regionen kan medvirke til at facilitere den videre proces for arbejdet. Dette møde, den 23. juni, er det første skridt. Næste skridt i processen bliver færdiggørelsen af perspektivplanen og præsentationen heraf mod udgangen af 2011. På det møde, hvor energiperspektivplanen præsenteres mod årets udgang, vil regionen samtidig fremlægge en skitse til, hvorledes arbejdet kan føres videre.

JK